

האיחוד

עלון לשבת קודש

בס"ד

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת

לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

נושא השבוע: נטילת ידיים (ד)

ההפטרה: "וזה נתן" (מלכים א', ה)

ג' אדר א' תשע"ט 1260 (שנה כד')

פרשת תרומה

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (כה, וז)

"בתוכו" לא נאמר אלא "בתוכם" - בתוכו של כל אחד ואחד מ ישראל. אילו היה כתוב "שכנתי בתוכו" הכוונה הייתה על המשכן והמקדש, וחייב היה המשכן להיות קיים לנצח, כי דבר ה' יקום לעולם. אך כיוון שלא קיימים הם לעולם ואפילו בזמן בית המקדש לא הייתה השכינה שרויה בו תמיד, לכן כתוב "בתוכם" לומר שהכוונה כאן לישראל.

ונאמר "מקדש" ולא משכן לומר לנו שמצווה זו קיימת בכל הדורות וכל הזמנים ובכל המקומות אפילו בחוץ לארץ, לכן מי שמקדיש את עותותיו לעסוק בתורה שכינה עמו, ועל זה נאמר במשנה (אבות ג, ב): "שניים שיושבים ויש ביניהם דברי תורה שכינה ביניהם".

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (כה, וז)

"ועשו לי מקדש", "לי" - לשמי. ולמה נקרא מקדש, והרי היה משכן ולא בית מקדש ממש? אלא כיוון שהיה מקום קדוש ומיוחד לשכינה נאמר כן. "ושכנתי בתוכם" - ולא בתוכו, בא כתוב לומר שאל יעלה בדעתנו שעיקר המשכן הם הקרשים ושאר הכלים שהיו בו, אלא העיקר שהם עצמם יטהרו ליבם ויהיו יהודים כשרים ויראי השם ובעלי נפש, שבזה יביאו להשראת השכינה בתוכם. ויהיו בעצמם המשכן, כיוון שדבקים הם בקב"ה. שהתעסקות החיצונית במשכן עצמו תביאם להתעוררות הלב, ולקיום המצוות בחשק ובשמחה.

"ועלית אותו זהב טהור מבליט ומזוזין" (כה, יא)

דרש רבי זלמן מז'טל: תחילה צריך כל יהודי להיות "זהב טהור מבליט", לעשות רצון ה' ולהיות ירא שמים בפנימיותו ורק אחר כך יהיה זהב טהור גם מבחוץ כלפי הבריות, שאם יתחיל לדאוג תחילה לצאת ידי הבריות, כל ימיו לא יספיקו לו לצאת ידי שמים בשלימות.

מעשה שהיה

השבת שלימדה אותנו לקח

אנו הורים למספר ילדים נשואים ומתגוררים במדיעין עלית, מטבע הדברים יוצא לנו כמעט בכל שבת לארח את אחד הילדים אם לא כמה. שבת אחת הוזמנו להתארח אצל אחד מילדנו הנשואים המתגורר בקריית הרצוג ונעתרנו להזמנה בשמחה, שלחנו שלושה ילדים באוטובוס ישיר ויצאנו לדרך, נסיעה כשעה וחצי לפני כניסת שבת בידענו שהמרחק הינו 40 דקות עד אליי. כשהגענו למחלף קוקה קולה, החלטנו להתיעץ עם בננו כיצד לקצר את הדרך מכביש גהה כדי שלא להיכנס לפקקים של רח' כהנמן, נסענו לפי ההסבר שלו אך לא מצאנו את הרמזור והשילוט שדיבר עליי. המשכנו בנסיעה והרגשנו שהתרחקנו קצת מהמקום, וכששוב התקשרנו הוא לא היה זמין, אז פשוט המשכנו ישר.

הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק תל אביב * שעות חורף * סוף זמן ק"ש לשבוע הבעל"ט 8:35 - 8:38

כניסת שבת: 5:01 יציאת שבת: 5:53 יציאת שבת: 6:29

על נטילת ידיים [ש"ע סי' קס"ו, ילקו"י סי' קס"טז, הלכה כדורה ס"כז] ומאחר והרבה אחרונים פסקו להחמיר בזה (טורי זהב, מגן אברהם, מטה יהודה, בית מאיר, חיי אדם, בן איש חי, משנה כדורה ועוד) נכון שימתין עד שהמים יהיו פושרים שאז לכל הדעות אפשר ליטול בהם (משנ"כ ס"ק כז, ילקו"י ס"ס, הלכה כדורה ס"ס).
הטעם: לאוסרים כשהמים חמים בחום שהיד סולדת בהם כיוון שאין להם דין של "מים ראויים לנטילה" מחמת חומם (ס"ס).

ח. שלג וברד שהפשיר אותם עד שנעשו מים, כשרים לנטילת ידיים [ע"י כללי] [ש"ע ס"כז] אבל בעודם קרח אפילו ריסקם לא יטול מהם ידיים (ק. ילקו"י סי' קס"ב, הלכה כדורה ס"ל).

ט. חדר אמבטיה שאין שם שירותים [בית הכסא] יכול ליטול שם ידיים לצורך סעודת לחם [או נטילה של הבוקר וביציאה מהשירותים] ויברך על הנטילה מחוץ לחדר האמבטיה (הליכות עולם לגר"ע יוסף ס, הלכה כדורה סי' ד ס"ג, ילקו"י סי' קס"ב, פסקי תשובות סי' ד ס"ט) והמחמיר ליטול ידיו תמיד במטבח [כשאפשר] תבוא עליו ברכה [ילקו"י ס"ס].

הטעם להיתר: חדר אמבטיות שלנו נקיים מכל וכל ואין בהם שום זוהמה כפי שהיה מצוי בבתי מרחץ בתקופת חז"ל (הליכות עולם ס"ס עמ' לו).

י. אין להתיר לכתחילה ליטול ידיים לסעודת לחם [או נטילת ידיים של בוקר וכדו'] באמבטיה שיש בה שירותים [בית הכסא] או בשירותים שיש שם ברז לשטיפת ידיים. ובשעת הדחק שאין לו מקום אחר לנטילת ידיים יש להקל ליטול שם ואז כשהוא בחוץ יברך על נטילת ידיים (ילקו"י סי' קס"ט, אורחות יוסף להלכה כדורה ח"א סי' יב, ילקו"י סי' ד ס"פ, פסקי תשובות סי' ד ס"ט).

הטעם: להקל בשעת הדחק מאחר ומה שמתפנים בשירותים נשטף במים ולא נשאר וממילא אין לזה שם של מקום טומאה, מ"מ לכתחילה לא סומכים על זה, כי עד שנשטף נשאר שם איזה זמן (ילקו"י ס"ס, פסקי תשובות ס"ס).

דוגמא מעשית: המתארח בבית מלון, בדרך כלל הברז לשטיפת ידיים שבחדר נמצא באמבטיה שיש בה גם שירותים ונחשב כשעת דחק ליטול שם ידיים (עיין ילקוט יוסף סי' ד ס"ק פו).

אך אפשר לנסות לא להגיע לשעת דחק זו ע"י פעולות הבאות שהם בגדר המלצה ולא תמיד ניתנות לביצוע: * כשמזמין חדר במלון יבקש אם אפשר לקבל חדר עם ברז לנטילת ידיים מחוץ לשירותים [יש בתי מלון שיש להם מס' חדרים כאלה!!!].

* ביא איתו מס' בקבוקי פלסטיק ריקים וימלא אותם במים בחדר האוכל של המלון ויקח אותם לחדר, וינחם בפינת החדר וישפוך כל פעם לכוס מהמים הללו ויטול ידיו לתוך הפח שבחדר וכשיתמלא ירוקן פח זה לשירותים.

יא. מים שהיו בתוך כלי ושהו בשירותים [בית הכסא] אפילו שהם מכוסים, נכון להחמיר במקום שאפשר שלא ליטול בהם את הידיים, ובשעת הדחק כשאין לו מים אחרים יש להקל להשתמש בהם [אפילו היו פתוחים] בפרט בשירותים בני זמננו (ילקוט יוסף סי' קס"ג, הלכה כדורה סי' ד ס"ג).

יב. שירותים שברכת או במטוס שמצויים כיום דינם ככל שירותים רגילים [שדינם פורט בסעיף י שבשעת הדחק נוטלים שם ידיים אחרי סגירת מכסה השירותים] (ילקו"י סי' ד ס"פו).

יג. במקום שאין מים מצויים לנטילת ידיים [ואין באזור מים כפי שפרטנו] צריך לכוון את שתי ידיו במפה או ילבש כפפות על שתי ידיו, ואין די שיכסה רק יד אחת ויאכל רק באמצעות אותה יד (ע"פ ש"ע סי' קסג ס"א-ב, הפך חיים כהנא"ל "דיו במפה" דעתן שולחן ערוך, כה"ח סי' קסג ס"ק וט, הלכה כדורה לגאון דוד יוסף סי' קסג ס"ד).

* המקום שצריך לכסות בכל יד- הוא עד המקום שצריך ליטול את ידיו [כפי שהבאנו בשולחן ערוך סי' קסא ס"ד] (משנה כדורה ס"ס קכ"א, הלכה כדורה סי' קס"ט, הליכות עולם לכס"ל עובדיה יוסף ח"א עמ' סכה) שהנטילה צריכה להיות עד סוף כף היד ובשעת הדחק עד סוף קשרי האצבעות (ס"ס).

* מכאן נלמד לאלו שמקילים לעצמם כשאין להם מים לכרוך את הפת במפית או ניילון ומתירים לעצמם לאכול כך בטענה שאין ידיהם נוגעות בלחם, אינם עושים נכון אלא צריכים לכסות את שתי ידיהם כאמור [ודין זה אפילו לאשכנזים] (פסקי תשובות סי' קסג ס"ד שספרי ס"ס ש"ק שהסב"א התייך לאטל ע"י כף ללא כיסוי הידיים האמנוניים חלקו עליו).

א"ה מתקיים סדרה באשדוד לציבור הרחב בהלכות טהרת המשפחה עם הרב גדעון בן משה בכל יום חמישי בשעה 9:00 עד 10:00 בערב (8:30 ערבית) בבי"כ החיד"א רח' יצחק הנשיא 22 אזור ג
עזרת הנשים פתוחה

ניתן להשיג באיחוד את לוח הברכות העבועי - ברכה ראשונה ואחרונה של כל מאכל וכן את לוח בדיקת דגים מתולעים העבועי וכן את ספר נתיבות החינוך שבהוצאת העלון בנושא חינוך ילדים טל: 088644452

בית הדין לדיני ממונות חוקת משפט באשדוד בראשות אב"ד הרב אלחנן פרץ לפרטים ופתיחת תיק נא לפנות לטל: 0527648638

משרדי "האיחוד" טל: 08-8644452 *לא לעיין בתפילה* דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com

לפתע ראינו שלט "מורשה" ופשוט הבנו שאנחנו בכלל לא בכיוון וחיפשנו אפשרות לעשות פרסה, אך לא הייתה אפשרות כזו.

השעה הייתה כבר 16:45, והשבת אמורה להיכנס 17:13, פתאום מצאנו את עצמנו בפקק ענק, משמאלנו הייתה חומה ארוכה ללא שום אפשרות לפנות שמאלה. אנו בקושי זזים והשבת מתקרבת בצעדי ענק. כששאלנו נהג מונית כמה זמן נשאר לפקק? הוא השיב כי זה ייקח לפחות חצי שעה עקב תאונה שאירעה. השתרכנו באיטיות אך השעון התקדם ללא התחשבות.

התחלנו להילחץ ולומר פרקי תהלים כדי שנצליח להגיע בזמן ליעד, הרמנו כסף לצדקה על מנת שלא נחלל שבת אבל השעון רץ ואנו כמעט לא התקדמנו.

ואז החלטנו לקבל קבלה קצת קשה להקדים את כניסת השבת בחצי שעה, רק שנצא מפה כבר. החשש הגדול שלנו היה שנצטרך לעצור באמצע הכביש ולצאת מהמכונית בכניסת שבת ללא יכולת לטלטל וללא קורת גג לראשנו. בעלי ירד לשוליים ומצא נהגים רבים שניסו לקצר אך ללא הצלחה. ב-17:05 היינו קרובים לצומת רעננה והבנו שלא נספיק להגיע ללא חילול שבת. הרמתי טלפון לבני וביקשתי שיישמור על אחיזת הקטנים כי לא נצליח להגיע אליהם ונצטרך לשבות את השבת ברעננה. חשבנו את מי אנו מכירים בכלל ברעננה? לבעלי יש אחיין נשוי והורי אשתו מתגוררים ברעננה. התקשרנו אליו, הוא נתן לנו את המספר, השעה הייתה קרובה מאד לשבת, לא הרגשנו נעים להתקשר אך לא הייתה לנו ברירה, התברר כי הם לא נמצאים בבית בשבת אך נוכל לשהות בביתם והמפתח נמצא אצל השכנה בקומה ג', משפ' שוורץ.

וכי נוכל להשתמש בכל מה שנצטרך. הבאנו אתנו דגים, סלטים ועוגות כדי לעזור לבני ולכלתי כך שאמרתי להם שיש לנו אוכל, וזה נתן לי הרגשה פחות מביכה.

נכנסנו לרעננה הגענו למקום ורצנו עם המזוודות והאוכל, קיווינו שנתסדר מיד בדירה, נדליק נרות ונקבל את השבת. עלינו לקומה שלישית דפקנו בדלת ממושכות אך לא היה מענה. השכנים דלת ממול אמרו שמשפחת שוורץ לא נמצאים וגם הם נסעו לשבת. את ההרגשה שהייתה לנו אי אפשר לתאר במילים, חוסר אונים מוחלט ללא קורת גג בשבת.

איפה נשבות? נהיה זרוקים ברחוב? נשארו בחדר המדרגות עם כל חפצנו ולא ידענו מה לעשות, מספר שכנים אמרו שלא יוכלו לארחנו כי יש להם כבר אורחים, ישבתי ובכיתי על המדרגות כי הפסדתי מצווה יקרה מאד שאף פעם לא הפסדתי: הדלקת נרות שבת!

השקיעה כבר היתה, בעלי אמר שהוא יוצא עם בנו לבית הכנסת הקרוב לבדוק מה אפשר לעשות. הוא ניגש לגבאי וסיפר שנתקענו ברעננה אך הגבאי השיב: "אחרי התפילה נראה מה אפשר לעשות", הוא רצה לומר לו שכדאי לעשות זאת כעת אך מהבעת פניו של גבאי הוא הבין שזה לא יקרה. ואז הוא נזכר כי רגע לפני שבת בנונו עדיין אותו כי יש הכנסת אורחים בקהילה ושמה קליוולנד והוא יצא לחפש את בית הכנסת שלהם.

הגבאי של קליוולנד שמע את הבעיה ומיד אמר: "...אל תדאג אתם תהיו מסודרים".

בעלי נרגע מדבריו והוא המשיך ואמר: "בטח אשתך דואגת, תחזור אליה ותרגיע אותה, תגיד לה שתהיה שבת יפה, אני חושב שזה אפילו חשוב יותר מתפילה". בעלי חזר אלי לחדר המדרגות שבו ישבתי שבורה, המומה ומפחדת ומסר לי את דברי הגבאי שהיו עבורי כמים קרים לגפש עייפה ואמר שהוא יחזור אחרי התפילה וייקח אותנו למארחים. בינתיים נשארו אני ושתי בנותיי בחדר המדרגות המומות ממה שקרה לנו כשאנו מנחמות את עצמנו שהכול לטובה. שכנה אחת הזמינה אותנו שנעלה לביתה עד שבעלי ישוב מהתפילה "אני מתנצלת אנו מחזמים לשתי סעודות ולא בישלנו כלום, אבל יש לכם פה יין, גביע ולחמניות..." אמרתי לה שאין צורך כי אנו מקווים להתארח אצל אחד המתפללים של קליוולנד.

אחרי התפילה הגיעו בעלי והבן קורנים: "אל תשאלו, אנחנו הולכים להיות אורחים של

האדמו"ר בכבודו ובעצמו". בדרכנו לביתו כבר הרגשנו שהסיוט כנראה נגמר, הגענו לבית האדמו"ר, הרבנית קיבלה אותנו בסבר פנים יפות והתעניינה בקורות אותנו ואמרה: "אל תדאגו, ה' שלח אתכם לבית מלון; אני רגילה לארח אנשים, כמעט בכל שבת צונחים עלינו אורחים, אני מכינה תמיד יותר ממה שצריך". רווח לנו לדעת שאנו אורחים רצויים וב"ה שיש אוכל בשפע ולא נצטרך לאכול לחם חסד. היא הפנתה אותנו לחדרי האירוח כדי שנניח את חפצנו...קשה לתאר את הרגשת רוממות הנפש שחשנו במהלך השבת אצל האדמו"ר, אנו משפחה ספרדית, וחץ מלקרוא כמה סיפורי חסידים לא התמצאנו בכלל...

במוצאי שבת נפרדנו בהתרגשות, ובידידות, אך לא באמת נפרדנו, כי מאז אנו שומרות על קשר טלפוני...אך למרות כל החוויה המרוממת הפנמנו מסר חזק, שאסור לצאת לדרך סמוך לשבת! אם הרבנים קבעו שיש לצאת עד כשעתיים וחצי לפני שבת, הם יודעים למה!!

אסור לקחת סיכונים, השבת הזו שחווינו מלווה אותנו עד היום, כי מאז אנו מקדימים את כניסתה ב"ה, וכל יציאה נוספת לשבת מחוץ לבית נשקלת היטב מתי יוצאים.

ואם הסיפור הזה יחזק אי מי בכבוד השבת והיה זה שכרנו. (אנשים מספרים על עצמם 9 חיים ולדר)

פינת ההלכה

הלכות נטילת ידיים לסעודת פת [ד]

א. מצוה מדברי חכמים [מדרבנן] ליטול ידיים בכלי עם מים לפני הסעודה שאוכל בה לחם (ש"ע אורח"ח סי' קנח ס"א וכה"ח ס"ק ג וסי' קנט ס"א).

מים הכשרים לנטילה

ב. מים שנשתנו מראיהם בין מחמת עצמם בין מחמת דבר שנפל לתוכם וכדו' פסולים לנטילת ידיים (ש"ע סי' קס ס"א).

ג. מים היוצאים מהברז כשהם בצבע לבן או חום ואחרי מס' רגעים צבעם מתבהר, מים אלו כשרים לנטילת ידיים, אפילו בשעה שהמראה הנ"ל שולט במים (הליכות עולם להש"ל עובדיה יוסף ח"א עמ' ע"ה, שו"ת אור לאון לגר"כ ח"א שאל ח"ב פ"א ס"ז, פסקי תשובות לגר"ש רבינוביץ סי' קס ג).

הטעם: מים לבנים - המראה הלבן במים נובע מבועות קטנות של אוויר שנדחסו ונתפזרו במים בעת כניסתם לצינורות מחמת לחץ המשאבות, וכשהמים יוצאים מהברז בטל הלחץ על המים וחוזרים המים למראה הרגיל [זה לא הכלור במים בכלל] (שו"ת אור לאון הג"ל).

מים חומים - הינם כתוצאה מאבק חלודה או חול שנמצאים בצינורות המים שאינם אלא מראה בעלמא ולא שהמים נצבעו ממש ותוך מס' רגעים הם שוקעים והמים נהפכים לצלולים (פסקי תשובות הג"ל).

ד. אם אין לו כלי לנטילה ונמצא ליד ים, נהר או מעיין יכול להטביל ידיו ויחשב לו לנטילת ידיים (ש"ע אורח"ח סי' קנט ס"ה, הלכה נזכרה סי' קנט ס"ב) והמים אינם נפסלים מחמת שינוי מראה קל כמו בנטילת ידיים, ומעיין אינו נפסל בשינוי מראה בכלל (משנ"ב וס"ק ד ע"פ שו"ע יו"ד סי' כ"א ס"ב-כ"ג, הלכה נזכרה ס"ב).

ה. אם אין לו מים רשאי ליטול ידיו לסעודה במי סודה [או במיץ ממותק ללא צבע כגון: לימון ליין (שו"ת אור לאון להלן)] ויברך על נטילה זו.

הטעם: היות והגזים אינם משנים את מראה המים כלל (שו"ת אור לאון קט"ז פ"מ ס"ד, ילקו"י סי' קס ס"ג, שארית יוסף לגר"י יוסף ח"א סי' קס ג פסקי תשובות סי' קס ס"א).

ואם גם סודה אין לו בשעת דחק כזו ייטול ידיו במשקאות קלים בעלי צבע המוגזים למיניהם כקולה וכדו' וכן במיצים בטעם פירות, כוס תה או קפה וכדו', אך לא יברך עליהם "על נטילת ידיים" הטעם: אע"פ שהמשקאות הקלים רובם ככולם הם מים עם צבע, מ"מ לא יברך על נטילה זו, כי עדיין יש לחשוש לשינוי מראה המים ע"י הצבע (שו"ת אור לאון קט"ז פסקי תשובות קט"ז, ילקוט יוסף ושארית יוסף קט"ז, הלכה נזכרה סי' קס ס"ז).

[ולגבי מיץ פירות סחוט 100% טבעי ראה מה שכתב בזה הלכה ברורה שם ואור לציון שם].

ו. אלו נוסלים ידיים ממם שנפסלו משתית כלב (ש"ע אורח"ח סי' קס ס"ט) כגון: שנמצא ליד הים ואין לו מים ורוצה לקחת ממי הים בכלי וליטול בזה ידיים אסור, כי מי הים מלוחים ונפסלו משתית כלב (הלכה נזכרה סי' קס ס"ח) אבל אם נמצא ליד נהר, מעיין או הכנרת וכדו' ואין לו מים יכול לקחת בכלי ממים אלו וליטול בהם ידיים (קיצור ילקוט יוסף סי' קס ס"ח) [אך לטבול ידיו יכול בים אפילו שנפסלו מאכילת כלב ויברך וכן בכל השאר הנ"ל] (הלכה נזכרה ס"ח).

ז. מותר לחמם מים [בכל אמצעי (הלכה נזכרה ס"ב)] כדי ליטול בהם ידיים אפילו היד סולדת מהם [ויברך